

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. XVIII. Regulariter loquendo non est obligatio explicandi conscientiam erroneam, maximè quoad Confessiones præteritas, in quibus non fuit explicata: Quoad Confessiones verò præsentis, quando ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

non est hujus loci, sive elegeris unam, sive alteram partem, certum est, quod illud studium non debeat explicari in Confessione; sed abunde satisfacit penitens, accusando se de omissione Sacri.

Major difficultas est de hoc casu (qui spectat ad circumstantiam, *Quomodo*) Joannes existimans hodie esse diem jejunii comedit carnes, postea deprehendit non fuisse diem jejunii; quaritur, an satisfaciat dicendo in Confessione: *Fregi jejunium*; an verò debeat adungere, se peccasse ex conscientia erronea? Resolutio erit

CONCLUSIO XVIIII.

Regulariter loquendo non est obligatio explicandi conscientiam erroneam, maxime quoad Confessiones præteritas, in quibus non fuit explicata: quoad Confessiones verò præterentes, quando penitens ipse advertit vel dubitat, an peccaverit solum ex conscientia erronea, tunc optimè facit accusando se hac formulâ: *Feci hoc, putans me facere contra obligationem gravem.*

Ratio dubitandi de veritate hujus Conclusionis est; quia licet detractio v. g. cum documento gravi vero, & cum documento tantum existimato gravi, non differant specie, immò sint æquales in malitia; differunt tamen numero, & una non est alia: nam detractio levis, existimata gravis, non est detractio gravis, seu in materia gravi. Si ergo confessus es detractorem cum documento gravi, non es confessus eam, quam commisisti, sed aliam distinctam circa materiam diversam, quam numquam commiseras.

Consimiliter, si projecisti in flumen vas plumbeum, putans esse argenteum; vel vas tuum, putans esse alienum; & confitearis te projecisse argenteum & alienum; non dixisti peccatum quod reverà fecisti, sed quod putaras te fecisse, cum illud non feceris, sed aliud, quod non es confessus. Ergo non confiteris peccatum verum, sed æstimatum, atque ideo ut confitearis peccatum verum, debes dicere: *Projeci in flumen vas meum, putans alienum, &c.*

Ob hanc fortè rationem, Salas Tom. 1.

in 1. 2. tract. 8. disp. unica, sect. 3. n. 28. in fine addidit hæc verba: Cùm verò quis remlicitam egit, putans esse illicitam, ut si occidat feram, putans esse hominem; debet errorem exprimere; alioquin enim non intelligitur malitia actus externi, quia occisio feræ mala non est.

Verum difficilis est ea doctrina ob onus, quod imponitur penitenti, iteratò confitendi eadem peccata cum illa circumstantia, quam in prima Confessione non cognoverat: v. g. aliquis sapius confessus fuit violationem voti, si postea doctor factus cognoscat; se verè non fuisse obligatum, deberet iterum confiteri ea peccata, explicando non fuisse transgressiones voti veri; sed æstimati. Ideo dicendum existimo cum Sanchez lib. 1. Sum. c. 11. n. 5. & Aliis, quos citat & sequitur Lugo hic disp. 16. n. 503. & Dicastillo disp. 9. n. 710. agere contra conscientiam errantem, non esse speciale peccatum; & ideo sat esse fateri præcepti violationem, quam conscientia errans dictabat, non declarando fuisse contra conscientiam errantem.

Dixi autem consultò in principio Conclusionis: *Regulariter loquendo*: quia aliquando erit hæc circumstantia explicanda, v. g. ob Censuram, quæ tunc non incurritur: v. g. qui suadente diabolo percuteret laicum, putans esse Clericum, propter illam percussione, est ex conscientia erronea sacrilegam, non incurteret penam Excommunicationis, quam alioquin incurreret, si percussus verè fuisset Clericus. Præterea quando materia est talis, quæ, seclusâ erroneâ conscientiâ, non esset peccatum, ut si puer accuset se de violatione jejunii, Confessarius non intelliget fuisse peccatum, nisi dicat conscientiam erroneam. Sed hoc per accidens est, ut patet.

Quòd verò per se loquendo hoc non sit omninò necessarium tam quoad Confessiones præteritas, quàm præterentes, probatur ex Tridentin. sess. 14. cap. 5. ubi nihil aliud requirit ad integram Confessionem, quàm ut penitentes declarent omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent; omnia (inquam) in specie & sigillatim: atqui hoc facit, qui explicat peccatum commissum ex conscientia erronea, hæc minimè declarata; ergò &c.

Minor (quæ sola habet difficultatem) probatur (& erit responsio ad rationem dubitandi) quia confessionem carnium esse malam malitiâ formali non est esse prohibitam, sed representari prohibitam; & tamen imperari à voluntate. Patet: quia tametsi comestio à parte rei foret prohibita, si tamen non representetur prohibita, numquam formaliter erit mala, sed tantum objectivè seu materialiter.

Igitur

405. Agere contra conscientiam errantem non est speciale peccatum

Sánchez, Lugo, Dicastillo;

406. adeoque per se loquendo illa conscientia non est explicanda in Confessione. Concil. Trident.

qui die Dominica... 403. Major difficultas est de hoc casu... 404. Ratio dubitandi de veritate hujus Conclusionis est...

Actus confessionis accipi malitiam formalem a cognitione precepti, & voluntate comedendi.

Igitur actus confessionis accipi malitiam formalem non praecepi, sed magis a cognitione precepti, & a voluntate comedendi cum illa cognitione. Cum ergo in casu erroneae conscientiae fuerit voluntas comedendi carnes cum cognitione precepti jejunii, iam fuit tota malitia formalis, eadem specie & numero, quae esset, praeccepto verè a parte rei existente. Ergo qui explicat illam malitiam, explicat peccatum suum in specie ac sigillatim: ergo satisfacit praeccepto integre Confessionis; explicat quippe actum confessionis (qui solus est subjectum denominationis) & formam denominantem seu constituentem illum actum in ratione talis peccati, id est, malitiam formalem: ergo explicat idem specie & numero peccatum, quod fecit; & non aliud, quod non fecit.

407. Malitia detractionis consistit in voluntate proferendi illa verba cum cognitione gravis nocuenti.

Idem apparet in exemplo detractionis: nam ejus malitia formalis consistit in voluntate proferendi illa verba cum cognitione gravis nocuenti; quae voluntas eadem est specie & numero cum ea, quae esset, si conscientia non erraret: materiale peccati est illa prolatio verborum, quae similiter eadem est specie & numero cum illa, quae adferret re ipsa grave nocumentum proximo; porro ipsum nocumentum (quod solum distinguitur) nec est peccatum, nec intrat ad componendum hoc peccatum in ratione talis peccati, sed est effectus peccati, qui non debet distinctè explicari in Confessione per se loquendo; nam verbis infamatoris prolatis, ipsa infamatio seu nocumentum famae sequitur omnino independentè a voluntate detractoris, sicuti inflicto vulnere lethali mors sequitur omnino independentè a voluntate ejus, qui vulnus infixit: ergo talis effectus non est in se peccaminosus; nam teste D. Augustino lib. de Vera Relig. cap. 14. *Usque adeo peccatum voluntarium est malum, ut nullo modo sit peccatum, si non sit voluntarium.* Jam autem Concilium Tridentinum non requirit nisi Confessionem peccatorum. Sicut ergo illi effectus in se non sunt peccata propriè dicta, sed solum in causa; ita in se non sunt explicandi in Confessione, sed solum in sua causa.

408. Est eadem moraliter actio furti qui auferatur verum aurum & qui auferatur plumbum quod paratur aurum.

Idem discursus applicari potest furto rei tuae, quam putabas alienam; & copula cum ea, quam putabas falsò conlanguineam, vel habere votum castitatis. Numquid etiam furto plumbi, quod putabas aurum? Ibi quippe non videtur esse eadem actio furti; nam actio illa est motus localis, quo aurum vel plumbum de uno loco transfertur ad alium: ille autem motus variatur pro diversitate termini; adeoque confessus furtum auri, cum esset plumbum, non est confessus peccatum quod fecit, sed aliud quod non fecit; sicut qui confitetur se occidisse Petrum, cum fuerit Paulus, non confitetur peccatum, quod fecit, sed aliud quod non fecit.

Respondeo: confiteatur aliud physicè, concedo; aliud moraliter, nego. Sufficit autem, quòd confiteatur idem moraliter (ut alibi diximus) & rursum dico cum Dicastillone disp. 9. n. 715. Si fortè quando confitebatur homicida dixit: *Occidi Paulum*, sufficere eam Confessionem, nec postea deprehendentem fuisse Petrum, debere iterum confiteri, quia reverà confessus est peccatum morale, quòd fecit: quotiescumque enim quis confitetur peccatum, confitetur illud prout erat in conscientia sua probabili; tunc autem quando occidit, erat in sua conscientia probabili (ut supponimus) quòd ea actio esset occisio Pauli, & non Petri: & in moralis aestimatione idem est dicere: *Occidi Paulum*, atque dicere: *Occidi, quem putabam esse Paulum*; seu, *eum, qui meo iudicio tunc erat Paulus*; sive enim reverà fuisset, sive non fuisset Paulus, pro malitia morali, & materia Confessionis (etiam comparatione actionis externae, ut provenientis à voluntate interna) nihil refert. Ratio jam assignata est, quia illa occisiones moraliter sunt eadem; adeoque confitetur peccatum morale quòd fecit, neque per illud mendacium notabiliter perverit iudicium Confessarii, cum una occisio tantam mereatur poenitentiam (ut suppono) quàm alia.

De cetero, licet quae haecenus dicta sunt, existimem verissima; equidem placeat formè la confitendi in Conclusionem praescripta, videlicet: *Feci hoc, putans me facere contra obligationem gravem*; hoc enim modo explicatur peccatum, quod fecisti, neque exponit te ulli periculo dicendi, quod non fecisti.

Quod verò ad Confessarium attinet, quando hic advertit, poenitentem in aliqua materia peccasse aliquando solum ex conscientia erronea, & aliquando ex vera; interroget universaliter: *Quoties v. g. reliquisti Missam, vel laborasti, &c. putans te peccare graviter contra praecceptum?* Hoc enim modo comprehendet omnia illa peccata, & simul poterit illi auferre pro futuro conscientiam erroneam. Ita Lego supra n. 503.

Finem huic Conclusioni imponet sequens resolutio: Qui in actu venero gessavit Reliquias Sanctorum, non debet hanc circumstantiam in Confessione explicare, multò minus si gessando Reliquias pejeraverit, furatus fuerit, detraxerit &c. haec enim peccata nequidem levem irreverentiam videntur asserere; istud autem, etsi aliquam offerat (ut placet Lugoni disp. 16. n. 513.)

Dicastill. & Dicastilloni non mortalem licet id prohibeatis debito lib. 2. c. 30. Dicastillo supra.

Posset tamen illa adeò crescere enim, si Sacerdotaliam illi Ego sanè non contra Religio non esse eadem peccato mortali melia &c. quia lem irreverentiam praesentiam cor

At verò Dicastilloni magnam irreverentiam portans secum secretò, ut in his sit) interim satione effutiret perjuriam, aut et tibus ludis aleatoribus vacaret. aestimationis iudicio quo nulla nobis id discernendum

Restat ultima quam solet quae debeat explicari

CONC

Peccata, quae servitia contrahuntiam, sa

411. Pro oppositores Dicastilloni pro hac nostravis Aliqui ex si in eo peccato si quo die committentem committattem Conclusio honorem diei non sunt in m impediant cultu praeccepti, equid eunt ad finem a pto prohibentur praeccepti compr Sic quippe ac tificatio carnis,

Dicaſtillo.

& Dicaſtillo diſp. 9. n. 719.) equidem non mortalem; idque quia nullo jure ſpecialiter id prohibetur, nec directè cultui Religionis debito opponitur, cum non fit turpis earum contrectatio. Ita Sanchez in Sum. lib. 2. c. 40. n. 28. quem ſequitur Lugo & Dicaſtillo ſuprà.

Poſſet tamen (addit Card.) irreverentia illa adeò creſcere, ut fieret mortalis: quid enim, ſi Sacerdos portans ſecum ſacram Euchariftiam, illud peccatum committeret? Ego ſanè non excuſarem à peccato gravi contra Religionem. Hæc ille; exiſtimans non eſſe eandem rationem de quolibet alio peccato mortali, v. g. detractio, contumelia &c. quia non omnia continent æqualem irreverentiam & turpitudinem contra præſentiam corporis Chriſti.

At verò Dicaſtillo non poteſt non videre magnam irreverentiam, ſi quis Sacerdos, portans ſecum pro ægrotò Venerabile (etiam ſecreto, ut in aliquibus locis juſtis de cauſis fit) interim diverteret, & in converſatione effunderet detractioes, contumelias, perjuriam, aut etiam minus honeſtis & decenſibus ludis alex., chariſſiorum, & ſimilibus vacaret. Verùm hæc omnia prudentis æſtimationis judicio videntur relinquenda; in quo nulla nobis occurrat Regula generalis ad id diſcernendum. Hæc ille.

Reſtat ultima circumſtantia, Quando; circa quam ſolet quaeri, an tempus ſacrum neceſſariò debeat explicari? Breviter dico:

CONCLUSIO XIX.

Peccata, quæ non ſunt in materia ſervili, ex die Feſto non contrahunt ſpecialem malitiam, ſaltem mortalem.

411. Probatio Concl. Dicaſtillo.

Pro oppoſita ſententia multos citat Auctores Dicaſtillo ſuprà n. 721. ſed plures pro hac noſtra Concluſione n. 722. Quamvis Aliqui ex his excipiant diem Paraſceves, ſi in eo peccatum enorme committatur, aut ſi quo die communicavit, poſt Communionem committat fornicationem. Probatur autem Concluſio: quia nuſquam ſpecialiter in honorem diei Feſti prohibentur peccata, quæ non ſunt in materia ſervili; quamvis enim impediunt cultum divinum, qui eſt finis præcepti, equidem non omnia, quæ conducunt ad finem alicujus præcepti, illo præcepto prohibentur, ſed ſolùm illa, quæ verbis præcepti comprehenduntur.

Sic quippe ad finem jejunii, qui eſt mortificatio carnis, conducit caſtitas; quis ideo

aſſerit, fornicationem prohibitam præcepto jejunii? Finis jejunii eſt honeſtas temperantia; quis propterea docet, ebrietatem eſſe prohibitam præcepto jejunii? Ergò ſive cultus divinus dicatur finis intrinſecus, ſive finis extrinſecus, liquet profectò, quòd non omnia, quæ repugnant cultui divino, ſpecialiter prohibeantur in honorem diei Feſti. Alioquin nimis diu dormire, ſtudere, ambulare; ludere, & ſimilia opera indiſſerentia, quæ non parùm impediunt cultum divinum, eſſent ſpecialiter prohibita, & peccata mortalia vel venialia contra virtutem Religionis; quòd conſtat eſſe falſum.

Quia ergò multa peccata non ſunt opera ſervilia propriè; ſed ſolum metaphoricè (juxta illud Chriſti apud Joannem c. 8. v. 34. Omnis qui facit peccatum, ſervus eſt peccati) ideo non cenſentur prohibita illo præcepto, quia verba propriè ſunt intelligenda; alioquin nihil certi haberetur. Et quævis ſint contra finem præcepti; non tamen in materia præcepti, quæ eſt abſtinentia ab operibus ſervilibus.

Satisfacit ergo præcepto ſanctificandi Sabbathum (prout in lege nova determinatum eſt) qui audit Miſſam & abſtinet ab operibus ſervilibus; quippe hæc duo ſunt tota materia hujus præcepti, id eſt; totus cultus, qui eo die præcipitur.

Si autem à me quaeritur; quare Eccleſia potiùs præcipiat abſtinentiam ab operibus ſervilibus, quàm à peccatis, quibus aliquando magis impeditur cultus divinus?

Reſpondeo: ſtat pro ratione voluntas, quæ prudenter potuit prohibere unum, & non aliud, ad evitandam nimiam multiplicationem peccatorum: cum enim peccata aliunde prohibita ſint; ſi non curent hanc prohibitionem, facile etiam contemnent iſtam, adeoque ſecunda prohibitio potiùs eſſet in laqueum & deſtructionem animarum, quàm in ædificationem. At verò opera ſervilia, cum de ſe ſint licita, homines faciliùs ſe illis occuparent, maxime cum ſint valde obvia, & plurimum impediunt cultum divinum.

De his operibus intelligo cap. 1. de Feſtis, ubi ſic lego: Omnes dies Dominicos & veſpera in veſperam cum omni veneratione decernimus obſervari, & ab omni illicito opere abſtinere. Gloſſa verb. Omnes dies; per opus illicitum intelligit opus ſervile: Dicitur (inquit) hic, quòd omnes dies Dominici ſunt à veſpera in veſperam ſervandi, & ab omni opere ſervili obſervandi.

Nec huic doctrinæ repugnat Divus Auguſtinus, aut verius Auctor libri de Vera & falſa Pœnitentia, apud D. Auguſtinum, c. 14. (& referat de Pœnit. diſt. 5. cap. 1.) ibi: Conſideret qualitatem criminis in loco, in tempore, in perſeverantia, in varietate perſona, & quali hoc fecerit tentatione, & in ipſius vini multiplici executione

412. Multa peccata non ſunt opera ſervilia proprie. Joan. 8.

413. Quare Eccl. poſtquam prohibuerit in die feſto opera ſervilia, quam peccata.

De operibus ſervilibus explicatur cap. de Feſtis.

414. Obicitur Auctor lib. de vera & falſa pœnit.

entia.

aliquid phyſicè, nego. Sufficit autem moraliter (ut dico cum Dicaſtillo) fore quando conſiderandi Paulum, ſufficit poſtea deprehendere iterum conſeſſus eſt peccatum mortificumque enim, conſtituit illud ſua probabili; tunc erat in ſua conſcientia) quòd ea actio non Petri: & in modo dicitur: Oculi Paule quem putabam eſſe meo iudicio tunc non fuiſſet, ſive non in morali, & in comparatione actionis à voluntate ec ille. do occidit, probè eſſet occiſo Petri, ſaceret, per ſe loſionem Pauli, dicitio jam assignata aliter ſunt eadem, um morale quod ſondacium notabiliſſari, cum una occitentiam (ut ſup-

hactenus dicta ſunt, dem placeat forme one præſcripta, ne facere contra modo explicatio iſti, neque expoin, quod non ſi-

riorem attinet, quæ in aliqua materia ex conſcientia terra; interroget uſque iſti, neque expoin, quod non ſi-

ni imponet ſequens venereo geſtavit non debet hanc cione explicare, Reliquias peccata extraxerit &c. hæc nem irreverentiam, eſt aliquam diſp. 16. n. 513. & Di-